

Handling 2020 nr 184

Yttrande över motion av Karin Pleijel (MP) och Elisabeth Undén (MP) om mål för inköp av ekologiska livsmedel

Till Göteborgs kommunfullmäktige

Kommunstyrelsens förslag

Kommunstyrelsen tillstyrker yrkande från M, L, C, S och D den 14 augusti 2020 och föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

1. Miljö- och klimatnämnden får i uppdrag att i kommande förslag till stadens nya miljö- och klimatprogram inkludera ett långsiktigt mål om att andelen ekologiska livsmedel inom Göteborgs Stad ska öka under förutsättning att det går att motivera utifrån miljö-, klimat-, djurskydds- och kostnadshänsyn.
2. Den av Karin Pleijel och Elisabeth Undén väckta motionen avslås i övrigt.

Vid behandlingen av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Emmyly Bönfors (C), Blerta Hoti (S) och Jessica Blixt (D) yrkade bifall till yrkande från M, L, C, S och D den 14 augusti 2020.

Daniel Bernmar (V) och Karin Pleijel (MP) yrkade bifall till yrkande från MP och V den 11 augusti 2020.

Jörgen Fogelklou (SD) yrkade bifall till yrkande från SD den 12 juni 2020.

Kommunstyrelsen beslutade utan omröstning att bifalla Emmyly Bönfors m fl yrkande.

Elisabet Lann (KD) antecknade som yttrande en skrivelse från den 14 augusti 2020.

Göteborg den 19 augusti 2020
Göteborgs kommunstyrelse

Axel Josefson

Mathias Sköld

Yrkande

Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet,
Socialdemokraterna, Demokraterna
Kristdemokraterna

Särskilt yttrande

Datum 2020-08-14

Yrkande angående – Motion av Karin Pleijel (MP) och Elisabeth Undén (MP) om mål för inköp av ekologiska livsmedel

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Miljö- och klimatnämnden får i uppdrag att i kommande förslag till stadens nya miljö- och klimatprogram inkludera ett långsiktigt mål om att andelen ekologiska livsmedel inom Göteborgs stad ska öka under förutsättning att det går att motivera utifrån miljö-, klimat-, djurskydds- och kostnadshänsyn.
2. Motionen avslås i övrigt.

Yrkandet

Motionärerna lyfter förslag på hur måltider i stadens regi kan bli mer hållbara genom att ställa om till en ökad grad ekologiskt. Vi delar ambitionen om att staden i högre grad behöver köpa in mer hållbart producerade livsmedel. Ett antal remissinstanser har granskat motionen och inkommit med synpunkter, och vi delar deras åsikt att ett fast procentmål på ekologiska livsmedel inte är rätt väg att gå.

Det ska också belysas att eko-märkning inte är den enda viktiga variabeln för hållbara livsmedel. I många fall kan lokala konventionella varor ha större fördelar rörande miljö-, klimat- och djurskyddsaspekter än importerade ekologiska varor. Svenskt djurskydd ställer striktare regler än EU:s eko-märkning vad gäller djurskydd i många hänseenden, exempelvis vad gäller utomhusbete och bedövning vid slakt. Det är därför viktigt att flera aspekter tas i beaktande, inte enbart den om ekologisk märkning. Ekologisk mat är i regel mer kostsam än konventionellt producerad mat och dess fördelar behöver därför vägas mot andra värden. Exempelvis kan det i vissa fall vara miljömässigt motiverat att välja konventionellt närproducerad mat framför ekologiskt importerad mat. Därför är det väsentligt att även beakta kostnadshänsyn vid inköpen och ha ett helhetsperspektiv.

För tillfället håller två viktiga dokument angående stadens måltider på att tas fram: Måltidspolicyn och stadens nya miljö- och klimatprogram. Vi tycker det vore olyckligt att förekomma dessa två dokument med ett helt fristående beslut i kommunstyrelsen angående ekologisk mat. Vi väljer därför att istället föreslå att miljö- och klimatnämnden får i uppdrag att i kommande förslag till stadens nya miljö- och klimatprogram inkludera ett långsiktigt mål om att andelen ekologiska livsmedel ska öka under förutsättning att det går att motivera utifrån miljö-, klimat-, djurskydds- och kostnadshänsyn.

Yrkande angående motion av Karin Pleijel (MP) och Elisabeth Undén (MP) om mål för inköp av ekologiska livsmedel

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige

Motionen bifalls med justeringen att första beslutsatsen gäller från 2021:

1. Göteborg Stad inför mål om minst 60% ekologiskt för stadens inköp av livsmedel under 2021.
2. Göteborg Stad inför ett mer långsiktigt mål om att andelen ekologiska livsmedel inom Göteborg stad ska öka.

Yrkande

För att öka andelen ekologiska livsmedel som köps in av Göteborg stad krävs ett aktivt arbete mot tydliga mål. Här behövs mål både på kortare och på längre sikt och målet bör följas upp både i kronor och i volym/vikt.

Eftersom remitteringen av motionen tagit lite tid så ser vi rödgrönrosa det som svårt att hinna införa mål redan nu under 2020, som föreslås i motionen. Därför vill vi revidera motionens första beslutssats om ett kortsiktigt mål till att istället gälla 2021. Det finns då tid för samtliga partier att ha detta i beaktande i arbetet med budget för 2021.

Yrkande

2020-06-12

Ärende nr: KS 2020-06-17, 3.2, Dnr: 0403/20

Yrkande angående – mål för inköp av ekologiska livsmedel.

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Avslå motionen

Yrkandet

Motionärerna föreslår att Göteborgs stad skall ha mål beträffande inköp av ekologiska livsmedel.

Detta är bekymmersamt och inte önskvärt ur flera synvinklar.

Riksdagens utredningstjänst (RUT) har så sent som härom året genomfört en omfattande undersökning och slagit fast att en kommun, genom att byta ut sin ekologiska mat till motsvarande härodlat, närfångad och närfiskad mat, kan sänka sina livsmedelskostnader med 30% utan att varken kvalitet eller näringsinnehåll försämras.

Enligt statliga jordbruksverket är svensk icke ekologisk traditionellt odlad mat av bättre kvalitet och betydligt mer näringsrik än utländsk ekologisk mat. Det finns därför ur kvalitets och näringssynpunkt en stark och tydlig fördel att välja lokalt härproducerade traditionellt framställda livsmedel.

Det finns även ur miljömässig synvinkel betydande argument att välja närproducerade livsmedel då de kortare transporterna genererar mindre miljöutsläpp. Göteborgs kommun har nyligen i förslaget till ny måltidspolicy angivit att de livsmedel kommunen köper in och tillagar skall bidra till att främja ett hållbart klimat. En bidragande del i att kommunen skall kunna uppfylla sin egen föreslagna nya policy är att minska utsläppen från transporterna. Därav blir det fullt naturligt att främst köpa in härproducerade livsmedel. Minskade transporter betyder även minskade transportkostnader vilket ytterligare förstärker argumentet att så långt det är möjligt välja härproducerade livsmedel.

De remissinstanser inom kommunen som uttalat sig om motionens förslag om ett mål på minst 60% ekologiska livsmedel har genomgående avslagit motionens

förslag på denna punkt. Det finns således inte heller något stöd för denna föreslagna gräns ute i stadens verksamheter som är de som skall genomföra och arbeta enligt de förslag som kommunens högsta ledning föreslår. Att besluta om något som man på förhand vet saknar stöd i verksamheten är att be om och skapa problem som man inte redan har. Nog skulle kommunens begränsade resurser kunna användas både mer produktivt och ansvarsfullt än till att åtgärda problem som inte fanns från början, utan som skapats av kommunens högsta ledning genom sina egna beslut.

Det finns således mycket starka och tydliga kvalitetsmässiga, näringsmässiga, ekonomiska och policymässiga argument att avslå motionen. Att förslaget om minst 60% ekologiska livsmedel dessutom inte heller har stöd ute i organisationen borde bara det, på egen hand, vara skäl nog att avslå motionen.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-05-08

Diarienummer 0403/20

Handläggare

Hedwig Andrén

Telefon: 031-368 02 33

E-post: hedwig.andren@stadshuset.goteborg.se

Motion av Karin Pleijel (MP) och Elisabeth Undén (MP) om mål för inköp av ekologiska livsmedel

Motionen

Karin Pleijel (MP) och Elisabeth Undén (MP) föreslår kommunfullmäktige att Göteborgs Stad ska införa mål om minst 60% ekologiskt för stadens inköp av livsmedel under år 2020 och att staden ska införa ett mer långsiktigt mål om att andelen ekologiska livsmedel inom staden ska öka.

Motionärerna framhåller att många av våra basala behov såsom livsmedelsproduktion, matsäkerhet och hälsa är beroende av biologisk mångfald och att läget är därmed allvarligt på många sätt, inte minst hotet mot vår livsmedelsförsörjning.

Göteborgs Stad serverar varje år cirka 19 miljoner måltider. Motionärerna menar att genom att välja mat som producerats på ett hållbart sätt kan staden både bidra till en ökad biologisk mångfald och till att minska klimatpåverkan från maten. Göteborgs Stad har under flera år haft mål om att öka andelen ekologisk mat. För kött har staden haft mål om 100 % ekologiskt, som även innefattar så kallat naturbeteskött. Uppföljning visar att de inköpta ekologiska livsmedlen i större utsträckning är svenska/närodlande än vid motsvarande inköp av konventionellt producerade livsmedel.

Remissinstanser

Motionen har remitterats för yttrande till inköp- och upphandlingsnämnden, miljö- och klimatnämnden, utbildningsnämnden, SDN Lundby och SDN Örgryte-Härlanda.

Remissinstansernas svar är redovisas i nedanstående tabell.

Remissinstans	Beslut	Kommentar
Inköp- och upphandlingsnämnden	Avstyrker Yrkande MP, V	Inköp- och upphandlingsförvaltningen upphandlar livsmedel med ekologiska alternativ om detta efterfrågas av beställare.
Miljö- och klimatnämnden	Avstyrker första förslaget.	Ett förslag till ny måltidspolicy för Göteborgs Stad ska behandlas av kommunfullmäktige våren 2020. Enligt förslaget ska

	<p>Tillstyrker andra förslaget.</p> <p>Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande.</p>	<p>Livsmedelsverkets måltidsmodell¹ tillämpas utifrån Göteborgs Stads förutsättningar. Policyn innehåller sex pusselbitar som ska ge en helhetssyn på måltiderna. De sex delarna är: God, Integrerad, Trivsamt, Hållbart, Näringsriktigt och Säkert. Att personal som beställer och hanterar mat ska ha god kompetens och insatta i kostens betydelse för hälsan och miljön ingår också i förslaget till policy.</p> <p>Miljöförvaltningen bedömer att det motionären skriver om ekologisk mat i motionen, har stöd i det vetenskapliga kunskapsläget inom områdena ekologiskt jordbruk och ekologiska livsmedel.</p>
Utbildningsnämnden	<p>Avstyrker första förslaget.</p> <p>Tillstyrker andra förslaget.</p> <p>Yrkande MP och V med instämmande av Fi</p>	<p>Utbildningsnämnden är positiv till intentionerna i förslagen och har under en lång tid arbetat med att öka andelen certifierade ekologiska produkter.</p>
SDN Lundby	<p>Avstyrker första förslaget.</p> <p>Tillstyrker andra förslaget.</p> <p>Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande.</p> <p>Yttrande (MP) och (SD)</p>	<p>Nämnden bedömer att om andelen ekologiska inköp av livsmedel ökar, i linje med motionens förslag, kommer det att kräva ekonomiska prioriteringar som nämnden bedömer vara svåra att genomföra.</p>
SDN Örgryte-Härlanda	<p>Avstyrker första förslaget.</p> <p>Tillstyrker andra förslaget.</p>	<p>Göteborgs Stad har både ansvar och stor påverkansmöjlighet på de egna verksamheternas sammantagna miljöpåverkan och det är därför viktigt att tydliga stadenövergripande målsättningar</p>

¹ [Livsmedelsverkets måltidsmodell](#)

	<p>Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande.</p> <p>Yttrande SD</p>	<p>finns för att vägleda verksamheterna att agera rätt.</p> <p>Nämnden ser också behov av att stadens ambitionsnivå tydliggörs för andra parter vilket är avgörande för att möjliggöra måluppfyllelse. Det är också viktigt att ansvaret tydliggörs inför ny nämndorganisation 2021.</p>
--	---	--

Bedömning ur ekonomisk dimension

Ekologiskt producerade livsmedel har generellt sett en högre kostnad än konventionellt producerade livsmedel, men samtidigt finns skillnader i pris som varierar starkt mellan olika varor. Andelen ekologiska livsmedel får följaktligen en påverkan på stadens kostnader men denna påverkan kan samtidigt minskas genom att verksamheterna väljer artiklar där skillnaden i pris är lägre samt genom att staden gör bra upphandlingar. Större volymer av ekologiska livsmedel i ramavtal bör innebära att priserna pressas.

SDN Örgryte-Härlanda framför att budgetförutsättningarna för måltidsverksamheten är beroende av de tjänstebeställningar som görs av bland annat förskole- och grundskoleförvaltningen. Det innebär att budgetförutsättningar för 2020 redan är lagda och att det krävs ett aktivt beslut om förutsättningarna ska förändras.

Bedömning ur ekologisk dimension

Ekologisk hållbarhet är nödvändigt för miljön och ger ett stort mervärde för människors livskvalitet, och barn i synnerhet. Göteborgs Stad måste arbeta långsiktigt med alla tre dimensionerna av hållbar utveckling - den ekologiska, den sociala och den ekonomiska - eftersom de är varandras förutsättningar. Enligt Jordbruksverket² bidrar ekologisk produktionen till att uppfylla flera svenska miljömål. Bland annat gynnas biologisk mångfald, produktionen bidrar till renare vattendrag och renare grundvatten. Ekologisk produktion har å ena sidan mindre klimatpåverkan än konventionell produktion eftersom mineralgödsel som är en stor källa till växthusgaser, inte används. Å andra sidan är avkastningen per hektar lägre i ekologisk produktion, vilket gör att utsläppen av växthusgaser fördelas på en mindre mängd varor.

Bedömning ur social dimension

Utbildningsnämnden framhåller att skolmåltiden ska ge förutsättningar för lärande och bidra till god hälsa. Den är en viktig del i skolans kompensatoriska uppdrag då den för en del elever utgör en stor del av dygnets totala näringsintag. Alternativet att öka andelen helt vegetariska måltider riskerar att få en negativ påverkan på hälsa och jämställdhet då mätningar visar att elever i väsentlig grad väljer bort att äta de dagar då det serveras helt vegetariska måltider.

²

<http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/miljoklimat/ekologiskproduktion/vadarekologiskproduktion.4.7850716f11cd786b52d80001021.html>, 2020-03-31

Människor påverkar varandra i sina matval och därmed finns en social spridning av våra matvanor. Utifrån att Göteborgs Stad serverar mat till många av stadens invånare, såsom elever och barn inom skol- och förskoleverksamheterna, finns möjligheter att på sikt påverka befolkningens matvanor mot en mer hållbar riktning.

Stadsledningskontorets bedömning

I nu aktuell remissversion av Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021-2030 finns målet "Göteborgs Stad serverar 100 procent miljömåltider" med indikatorerna:

- Andel måltider finansierade av Göteborgs Stad som följer kriterierna för miljömåltider, med målvärde 100 procent år 2025.
- Andel måltider serverade enligt avtal med staden, som följer kriterierna för miljömåltider, med målvärde 100 procent 2030.

Konceptet miljömåltider har använts i stadens offentliga kök under ett antal år och innebär måltider som är säsongsanpassade, baserade på miljömärkta råvaror, stor andel vegetabilier och baljväxter, fisk som inte är utrotningshotad, etisk hänsyn och minskat matsvinn.

Stadsledningskontorets bedömning är att ett eventuellt ytterligare miljömål om livsmedel inte ska vara fristående utan bör i så fall beslutas att bli inkluderat i kommande miljö- och klimatprogram.

Magnús Sigfússon

Eva Hessman

Direktör Stadsutveckling

Stadsdirektör

Bilagor:

1. Motionen
2. Inköp- och upphandlingsnämndens handlingar 2020-04-23 § 33
3. Miljö- och klimatnämndens handlingar 2020-04-21 § 67
4. Utbildningsnämndens handlingar 2020-04-21 § 77
5. SDN Lundbys handlingar 2020-04-21 § 98
6. SDN Örgryte-Härlandas handlingar 2020-04-22 § 108

Handling 2020 nr 17

Motion av Karin Pleijel (MP) och Elisabeth Undén (MP) om mål för inköp av ekologiska livsmedel

Under året presenterades en ny rapport från FN:s expertpanel för biologisk mångfald, som visar att av jordens åtta miljoner arter hotas uppemot en miljon av utrotning. Många av våra basala behov såsom livsmedelsproduktion, matsäkerhet och hälsa är beroende av biologisk mångfald. Läget är därmed allvarligt på många sätt, inte minst hotet mot vår livsmedelsförsörjning.

Göteborg stad serverar varje år ca 19 miljoner måltider. Genom att välja mat som producerats på ett hållbart sätt kan staden både bidra till ökad biologisk mångfald och till att minska klimatpåverkan från maten. Det finns här flera fördelar med ekologiska livsmedel:

- Inom ekologiskt jordbruk används inte bekämpningsmedel. Tillsammans med varierade växtföljder och att djuren betar mer, gynnas artrikedomen i jordbrukslandskapet.

- Vid ekologiskt jordbruk används inte kemiskt framställt konstgödsel.

Eftersom konstgödselproduktion är en energikrävande process som i dag huvudsakligen använder fossil energi, minskar klimatpåverkan.

- Risken för näringsläckage som bidrar till övergödning minskar, eftersom överskottet av växtnäring generellt är lägre vid ekologisk odling.

- I kraven för ekologiskt jordbruk ingår också djurskyddskrav som bland annat värnar djurens möjligheter att få utrymme för sitt naturliga beteende och som minskar användningen av antibiotika.

Göteborg stad har under flera år haft mål om att öka andelen ekologisk mat. För kött har staden haft mål om 100 % ekologiskt, som även innefattar så kallat naturbeteskött. Uppföljning visar att de inköpta ekologiska livsmedlen i större utsträckning är svenska/närodlade än vid inköp av konventionellt producerade livsmedel.

Förslag till beslut i kommunfullmäktige

1. Göteborg Stad inför mål om minst 60% ekologiskt för stadens inköp av livsmedel under 2020.
2. Göteborg Stad inför ett mer långsiktigt mål om att andelen ekologiska livsmedel inom Göteborg stad ska öka.

Karin Pleijel, MP

Elisabeth Undén (MP)

Svar på remiss: Motion om mål för inköp av ekologiska livsmedel

§ 33, 034/20

Beslut

1. Inköps- och upphandlingsnämnden avstyrker motionen i sin helhet.
2. Inköps- och upphandlingsnämnden förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Ärendet

Nämnden ska ta ställning till en motion av Karin Pleijel (MP) och Elisabeth Undén (MP) gällande mål för inköp av ekologiska livsmedel.

Handlingar

Yrkande från MP och V,
Tjänsteutlåtande den 15 april 2020,
Motion om mål för inköp av ekologiska livsmedel.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen

Yrkanden

Gustaf Göthberg (M) och Ditte Nörby (L) yrkar att motionen ska avstyrkas i sin helhet.

Eva Ternegren (MP) och Håkan Eriksson (V) yrkar att motionen ska tillstyrkas i enlighet med yrkande från MP och V.

Propositionsordning

Ordförande ställer de två förslagen mot varandra och finner att nämnden avstyrker förslagen i motionen. Omröstning begärs och ska verkställas.

Omröstning

Nämnden godkänner följande propositionsordning:

Ja-röst för att avstyrka förslagen i motionen.

Nej-röst för att tillstyrka förslagen i motionen.

7 ja-röster, Ordförande Gustaf Göthberg (M), Magnus Kindmark (S), Tomas Holst (D), Ditte Nörby (L), Carina Karlevid-Cajander (S), Johan Marzelius (M) och David Nyberg (D).

2 nej-röster, Eva Ternegren (MP) och Håkan Eriksson (V).

Nämnden avstyrker motionen i sin helhet.

Dag för justering

2020-04-23

Vid protokollet

Sekreterare

Kajsa Cardevik

Ordförande

Gustaf Göthberg (M)

Justerande

Eva Ternegren (MP)

Yrkande angående: Svar på remiss: Motion om mål för inköp av ekologiska livsmedel

I motionen listas flera goda argument för varför vi ska återinföra numerära mål beträffande ekologisk mat, till exempel främjande av biologisk mångfald, minskad användning av kemiskt framställd konstgödsel och bättre djurvälstånd. Det är också en ambition som funnits med i flera år och i våra inköp har andelen ekologisk mat hela tiden ökat. Så synd om denna trend ska brytas.

I förvaltningens förslag till remissvar är frågan mycket bra belyst och vi får relevant information kring realismen och genomförbarheten i motionens intentioner. Det finns inga egentligen inga hinder för att genomföra målen kring ekologisk mat även om målet kanske inte kan uppnås fullt ut 2020.

Förvaltningen landar inte i något eget ställningstagande men vi som politisk nämnd kan naturligtvis ta ställning för bifall eller avslag. Vi är för förvaltningens svar förutom själva beslutssatsen där vi istället vill ha ett bifall.

Förslag till beslut i nämnden:

- Inköp och upphandlingsnämnden bifaller motionen om mål för inköp av ekologiska livsmedel

2020-04-23

Eva Ternegren

Håkan Eriksson

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-04-15

Diarienummer N050-0034/20

Handläggare

Linda Nilsson

Telefon: 031-366 37 16

E-post: linda.nilsson@ink.goteborg.se

Svar på remiss: Motion om mål för inköp av ekologiska livsmedel

Förslag till beslut

Förvaltningen för inköp och upphandling avstår från att lämna förslag till beslut då ett eventuellt införande av mål om andel av ekologiska livsmedel är ett politiskt ställningstagande.

Sammanfattning

En begäran om yttrande ska besvaras av Inköps- och upphandlingsnämnden senast 2020-04-30 till Kommunstyrelsen. Ärendet gäller en motion av Karin Pleijel (MP) och Elisabeth Undén (MP) om att införa mål för inköp av ekologiska livsmedel.

När flertalet av de ramavtal på livsmedel som idag gäller upphandlades fanns krav på att en viss andel av livsmedlen skulle vara ekologiska. Av det skälet är dessa avtal anpassade för att beställarna ska kunna köpa ekologiska livsmedel. Förvaltningens bedömning är därför att ett eventuellt mål om ekologisk mat kan verkställas redan under 2020 utan att behöva invänta nya upphandlingar.

En målnivå på 60 procent bör vara möjlig att teoretiskt nå utifrån upphandlat sortiment och marknadens utbud. Dock är förvaltningens bedömning att staden som helhet inte kan nå detta mål under 2020. Detta är förvaltningens bedömning utifrån att staden inte var nära en nivå på 60 procent under 2019 samt att målet på ekomat varit borttaget under 2020 och därför sannolikt inte prioriterats av beställarna vid inköp under året.

Så länge målet om andel ekologiskt hålls på en nivå där utbudet av ekologiskt gör att ett brett och varierat sortiment kan upphandlas och erbjudas, till exempel till personer med särskilda behov, är bedömningen att målkonflikter kan hanteras och undvikas.

Om staden väljer att inte ha ett uttalat mål på ekomat kommer förvaltningen ändå att upphandla livsmedel med ekologiska alternativ då detta efterfrågas av beställare. Dock skulle ett ambitiöst mål på viss andel ekomat kräva att förvaltningen vid upphandling upphandlar fler ekologiska livsmedel än vad annars skulle vara fallet.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Ekologiskt producerade livsmedel har generellt sett en högre kostnad än konventionellt producerade livsmedel, men skillnaden i pris varierar starkt mellan olika varor. Andelen ekologiska livsmedel får följaktligen en påverkan på stadens kostnader men denna påverkan kan samtidigt minskas genom att verksamheterna väljer artiklar där skillnaden i pris är lägre samt genom att staden gör bra upphandlingar.

Bedömning ur ekologisk dimension

Enligt Jordbruksverket¹ bidrar ekologisk produktionen till att uppfylla flera svenska miljömål. Bland annat gynnas biologisk mångfald, produktionen bidrar till renare vattendrag och renare grundvatten. Ekologisk produktion har å ena sidan mindre klimatpåverkan än konventionell produktion eftersom mineralgödsel, som är en stor källa till växthusgaser, inte används. Å andra sidan är avkastningen per hektar lägre i ekologisk produktion, vilket gör att utsläppen av växthusgaser fördelas på en mindre mängd varor.

Bedömning ur social dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter utifrån detta perspektiv.

Bilagor

1. Motion om mål för inköp av ekologiska livsmedel.

¹

<http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/miljoklimat/ekologiskproduktion/vadarekologiskproduktion.4.7850716f11cd786b52d80001021.html>, 2020-03-31

Ärendet

En begäran om yttrande ska besvaras av Inköps- och upphandlingsnämnden senast 2020-04-30 till Kommunstyrelsen. Ärendet gäller en motion av Karin Pleijel (MP) och Elisabeth Undén (MP) om mål för inköp av ekologiska livsmedel. I motionen föreslås att kommunfullmäktige beslutar om två mål:

1. Göteborg Stad inför mål om minst 60% ekologiskt för stadens inköp av livsmedel under 2020.
2. Göteborg Stad inför ett mer långsiktigt mål om att andelen ekologiska livsmedel inom Göteborg stad ska öka.

Beskrivning av ärendet

Bakgrunden som anges i motionen är att Göteborg stad som stor köpande organisation har möjlighet att genom valet av livsmedel och bakomliggande produktionsmetoder, bidra till ökad biologisk mångfald och minskad klimatpåverkan.

Tidigare mål om ekologisk mat

Göteborgs stad har tidigare haft mål om att en viss procent av all mat som serveras inom kommunens verksamhet ska vara ekologisk. Det senaste målet beslutades för år 2018 och var angivet till 50 procent. 2013 beslutades om ett mål om att 100 procent av allt kött som serveras inom kommunens verksamhet ska vara ekologisk. Inköp och upphandling har under några år varit ansvariga för målet, detta ändrades i senare budgetar till att Inköp och upphandling skulle möjliggöra för stadens verksamheter att nå målet. Förvaltningen har arbetat med målen genom att upphandla ett stort utbud av ekologiska varor, särskilt volymprodukter, och för kött efterfrågat i princip samtliga produkter ekologiska. På grund av begränsat utbud inom vissa varugrupper har ett par undantag från målet om 100 procent ekokött beviljats, till exempel för vissa produkter till äldreomsorg.

Inköp och upphandling har följt upp målet genom att begära in statistik från livsmedelsleverantörer. Förvaltningens bedömning är att stadens verksamheter till mycket stor utsträckning köper livsmedel på ramavtal. Statistiken om andel ekologiskt bör därmed spegla verkligheten väl. De senaste två åren har andelen inköpta ekologiska livsmedel legat på 46 respektive 48 procent för helår.

Budget 2019 och 2020

Göteborgs stads budget för år 2019 innehöll inga mål om ekologisk mat. I budget för år 2020 tydliggjordes detta genom att den av kommunfullmäktige antagna budgeten angav att ”kraven på ekologisk mat [ska] slopas och ersättas med krav på miljöhänsyn och djurskyddsregler som motsvarar svensk nivå. Ekologisk mat ska fortsatt kunna köpas in om det går att motivera utifrån miljö-, klimat- och djurskyddshänsyn”.

Inköp och upphandling har i budget 2020 tilldelats två uppdrag inom livsmedelsområdet:

1. Inköp och upphandlingsnämnden får i uppdrag att tillse att stadens matupphandlingar ställer krav på miljöhänsyn och djurskyddsregler motsvarande svensk nivå.
2. Inköp och upphandlingsnämnden får i uppdrag att verka för att stadens matupphandlingar utformas så att även mindre och lokala producenter har möjlighet att delta. Förutsättningarna för närodlad mat ska stärkas, exempelvis genom uppdelade produktkategorier, ökad andel färska råvaror och tidig dialog med lokala leverantörer.

Övriga mål och uppdrag inom livsmedelsområdet för Inköps- och upphandlingsnämnden

I Göteborgs stads handlingsplan för miljö 2018-2020 finns åtgärd 168 *Upphandla fler ekologiska livsmedel* där Inköps- och upphandlingsnämnden är ansvarig. Åtgärden uttrycker att nämnden ska fortsätta ställa höga miljökrav i livsmedelsupphandlingar och på så sätt göra det möjligt för verksamheterna i staden att köpa in ekologiska livsmedel. Särskilt fokus ska vara på volymprodukter, då det ger mest påverkan.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningens ansvar är att tillhandahålla ramavtal för stadens förvaltningar och bolag inom gemensamma ramavtalsområden. Detta ska ske till låg totalkostnad samtidigt som en hög kvalitet ska uppnås. I de krav som ställs på varor och tjänster ingår hållbarhetskrav. Ramavtalen som tecknas är normalt fyraåriga. Under avtalets livslängd finns små möjligheter att ändra i krav och sortiment.

När flertalet av de ramavtal på livsmedel som idag gäller upphandlades fanns krav på att en viss andel av livsmedlen skulle vara ekologiska. Av det skälet är dessa avtal anpassade för att beställarna ska kunna köpa ekologiska livsmedel. Förvaltningens bedömning är därför att ett eventuellt mål om ekologisk mat kan verkställas redan under 2020 utan att behöva invänta nya upphandlingar.

En målnivå på 60 procent bör vara möjlig att teoretiskt nå utifrån upphandlat sortiment och marknadens utbud. Dock är förvaltningens bedömning att staden som helhet inte kan nå detta mål under 2020. Detta är förvaltningens bedömning utifrån att staden inte var nära en nivå på 60 procent under 2019 samt att målet på ekomat varit borttaget under 2020 och därför sannolikt inte prioriterats av beställarna vid inköp under året.

Så länge målet om andel ekologiskt hålls på en nivå där utbudet av ekologiskt gör att ett brett och varierat sortiment kan upphandlas och erbjudas, till exempel till personer med särskilda behov, är bedömningen att målkonflikter kan hanteras och undvikas.

Om staden väljer att inte ha ett uttalat mål på ekomat kommer förvaltningen ändå att upphandla livsmedel med ekologiska alternativ då detta efterfrågas av beställare. Dock skulle ett ambitiöst mål på viss andel ekomat kräva att förvaltningen vid upphandling upphandlar fler ekologiska livsmedel än vad annars skulle vara fallet.

Linda Nilsson
Avdelningschef Hållbarhet

Henrik Karlsson
Förvaltningsdirektör

§ 67 Dnr 2020-1564

Remiss - Kommunstyrelsen 0403/20, Motion av Karin Pleijel (MP) och Elisabeth Undén (MP) om mål för inköp av ekologiska livsmedel

Beslut

1. Miljö- och klimatnämnden avstyrker förslag om att Göteborg Stad inför mål om minst 60% ekologiskt för stadens inköp av livsmedel under 2020.
2. Miljö- och klimatnämnden tillstyrker förslag om att Göteborg Stad inför ett mer långsiktigt mål om att andelen ekologiska livsmedel inom Göteborg stad ska öka.
3. Miljö- och klimatnämnden skickar över miljöförvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande över remiss Motion av Karin Pleijel (MP) och Elisabeth Undén (MP) om mål för inköp av ekologiska livsmedel till kommunstyrelsen.

Handlingar

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2020-04-09 med bilagor.

Tilläggsyrkande från MP och V, daterat 2020-04-21.

Dag för justering

2020-04-24

Vid protokollet

Sekreterare

Mario Vasquez

Ordförande

Emmyly Bönfors Jansson (C)

Justerande

Helena Norin (MP)

Justering av protokollet har tillkännagivits genom anslag på kommunens anslagstavla 2020-04-28.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-04-09

Diarienummer 2020-1564

Handläggare

Jonas Dahlin

Telefon: 031-368 37 98

E-post: jonas.dahlin@miljo.goteborg.se

Yttrande till kommunstyrelsen över Motion av Karin Pleijel (MP) och Elisabeth Undén (MP) om mål för inköp av ekologiska livsmedel, dnr 0403/20

Förslag till beslut

Miljö- och klimatnämnden skickar över miljöförvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande över remiss Motion av Karin Pleijel (MP) och Elisabeth Undén (MP) om mål för inköp av ekologiska livsmedel till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Karin Pleijel (MP) och Elisabeth Undén (MP) har lämnat en motion om att införa mål för inköp av ekologiska livsmedel till kommunstyrelsen. Motionen föreslår:

1. Göteborg Stad inför mål om minst 60% ekologiskt för stadens inköp av livsmedel under 2020.
2. Göteborg Stad inför ett mer långsiktigt mål om att andelen ekologiska livsmedel inom Göteborgs Stad ska öka.

Utöver förslagen ovan, innehåller motionen ett antal påståenden kopplade till ekologisk mat. Miljöförvaltningen har i sitt underlag fokuserat på att bedöma och redovisa det vetenskapliga kunskapsläget i relation till påståendena.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Miljöförvaltningen konstaterar att det finns en ekonomisk dimension på förslaget, men att det inte ligger inom vårt kompetensområde att bedöma den ur ett helhetsperspektiv.

Bedömning ur ekologisk dimension

Bedömningen ur ekologisk dimension utvecklas i avsnittet Förvaltningens bedömning.

Bedömning ur social dimension

Miljöförvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bilagor

1. Motion av Karin Pleijel (MP) och Elisabeth Undén (MP) om mål för inköp av ekologiska livsmedel.

Ärendet

Kommunstyrelsen har gett miljö- och klimatnämnden möjlighet att yttra sig över motion av Karin Pleijel (MP) och Elisabeth Undén (MP) om mål för inköp av ekologiska livsmedel senast 2020-04-30.

Miljöförvaltningen har i sitt underlag fokuserat på att bedöma och redovisa det vetenskapliga kunskapsläget i relation till påståendena i motionen.

Beskrivning av ärendet

Karin Pleijel (MP) och Elisabeth Undén (MP) har till kommunstyrelsen lämnat en motion om att införa mål för inköp av ekologiska livsmedel. Motionen föreslår:

1. Göteborg Stad inför mål om minst 60% ekologiskt för stadens inköp av livsmedel under 2020.
2. Göteborg Stad inför ett mer långsiktigt mål om att andelen ekologiska livsmedel inom Göteborg stad ska öka.

Utöver förslagen ovan innehåller motionen följande påståenden kopplade till ekologisk mat:

- Inom ekologiskt jordbruk används inte bekämpningsmedel. Tillsammans med varierade växtföljder och att djuren betar mer, gynnas artrikedomen i jordbrukslandskapet.

- Vid ekologiskt jordbruk används inte kemiskt framställt konstgödsel. Eftersom konstgödselproduktion är en energikrävande process som i dag huvudsakligen använder fossil energi, minskar klimatpåverkan.

- Risken för näringsläckage som bidrar till övergödning minskar, eftersom överskottet av växtnäring generellt är lägre vid ekologisk odling.

- I kraven för ekologiskt jordbruk ingår också djurskyddskrav som bland annat värnar djurens möjligheter att få utrymme för sitt naturliga beteende och som minskar användningen av antibiotika.

- Uppföljning visar att de inköpta ekologiska livsmedlen i större utsträckning är svenska/närodlat än vid inköp av konventionellt producerade livsmedel.

Förvaltningens bedömning

Matens miljö- och klimatpåverkan är komplex, och det finns sällan några enkla svar på de miljö- och klimatutmaningar som livsmedelsförsörjningen står inför. Miljöförvaltningens här redovisade bedömningar grundar sig på forskning inom området. Förvaltningen har nedan valt att redovisa resultat av större studier, från välkända institutioner, som på olika vis undersökt det ekologiska jordbruket samt miljö- och klimatproblem kopplat till vår livsmedelsförsörjning.

Ekologiskt jordbruk uppstod med ambitionen att minska de miljöproblem som härrörde från det konventionella jordbrukets användning av konstgödsel och syntetiska bekämpningsmedel och för att förbättra djurens välfärd.

Precis som med alla typer av jordbruk behöver även det ekologiska jordbruket utvecklas för att bli mer hållbart. Miljöförvaltningen bedömer dock att det ekologiska jordbruket strävar efter att uppnå ett kretslopp av näringsämnen och minskat beroende av fossil energi. Genom detta har det positiv inverkan på följande miljömål:

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet.
- Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker
- Ett rikt växt- och djurliv

I den nationella livsmedelsstrategin, antagen av riksdagen 2017, finns ett mål om att 60% av den offentliga livsmedelskonsumtionen ska utgöras av certifierade ekologiska produkter år 2030¹. Den offentliga upphandlingen av livsmedel och måltidstjänster bör, enligt livsmedelsstrategin, användas för att bättre styra mot och motsvara samhällets ambitioner och lagar inom djurskydd och miljö. Målsättningen är därför att mer ska upphandlas ekologiskt och att miljöanpassad upphandling med ett livscykelkostnadsperspektiv bör öka.

Erfarenheter från Göteborgs Stads verksamhet Lärande Hållbara Måltider² visar att en hög andel ekologiska livsmedel kan uppnås genom att arbeta med konceptet miljömåltider³. Konceptet miljömåltider, som använts av stadens offentliga kök under ett antal år, innebär mat som är säsonganpassad, baserad på miljömärkta råvaror, består av en stor andel vegetabilier och baljväxter, innehåller fisk som inte är utrotningshotad, tar hänsyn till etiska aspekter och minimerar matsvinnet. I remissversionen till nytt miljö- och klimatprogram för Göteborgs stad föreslås målet att Göteborgs Stad ska servera 100% miljömåltider inom tio år.

Ett förslag till ny måltidspolicy för Göteborgs Stad ska behandlas av kommunfullmäktige i vår. Enligt förslaget ska Livsmedelsverkets måltidsmodell⁴ tillämpas utifrån Göteborgs Stads förutsättningar. Policyn innehåller av sex pusselbitar som ska ge en helhetssyn på måltiderna. De sex delarna är: God, Integrerad, Trivsamt, Hållbar, Näringsriktig och Saker. Att personal som beställer och hanterar mat ska ha god kompetens och insatta i kostens betydelse för hälsan och miljön ingår också i förslaget till policy.

Bedömning av påståenden i motionen

Miljöförvaltningen bedömer att påståendena i motionen har stöd i det vetenskapliga kunskapsläget inom områdena ekologiskt jordbruk och ekologiska livsmedel. Här redovisas forskning som bekräftar påståendena i motionen. Varje påstående är skrivet i kursiv stil och därefter kommer förvaltningens bedömning.

- Inom ekologiskt jordbruk används inte bekämpningsmedel. Tillsammans med varierade växtföljder och att djuren betar mer, gynnas artrikedomen i jordbrukslandskapet.

¹ <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/en-livsmedelsstrategi-for-jobb-och-hallbar-tillvaxt-i-hela-landet/>

² <http://goteborg.se/lanandehallbaramaltider>

³ <https://goteborg.se/wps/portal?uri=gbglnk%3a201653085630227>

⁴ [Livsmedelsverkets måltidsmodell](#)

Miljöförvaltningens bedömning är att bekämpningsmedlens negativa påverkan på den biologiska mångfalden är väl belagd. Det finns ett stort antal studier som belyser problematiken med kemiska bekämpningsmedel i jordbruket. Utrotningen av insekter bromsas genom övergång från konventionell till ekologisk odling. Den slutsatsen drar forskare från bland annat Australien efter att ha studerat 73 rapporter från hela världen om minskningen av insektsarter. De kommer fram till att användningen av kemiska bekämpningsmedel behöver minskas kraftigt för att bromsa utrotningen och att det är knappt om tid för att lyckas bromsa den. I forskningssammanställningen förordas ett byte av nuvarande jordbruksmetoder mot hållbara ekologiskt baserade⁵.

- Vid ekologiskt jordbruk används inte kemiskt framställt konstgödsel. Eftersom konstgödselproduktion är en energikrävande process som i dag huvudsakligen använder fossil energi, minskar klimatpåverkan.

Enligt Miljöförvaltningens bedömning har produktion och användning av konstgödsel avsevärd påverkan på miljö och klimat.

FN:s klimatpanel IPCC konstaterar i sin rapport från 2013 att kväve från användningen av konstgödsel utgör den största källan till ökningen av lustgas i atmosfären. Utöver det står tillverkningen av kvävegödsel för mer än en procent av alla växthusgasutsläpp i världen⁶.

I *Planetary boundaries: Exploring the safe operating space for humanity*, identifierade Johan Rockström (professor i miljövetenskap) med kollegor jordbrukets användning av kväve och fosfor som ett av tre områden där vårt samhälle har passerat en kritisk gräns för en stabil utveckling. Mängden biologiskt aktivt kväve som tillförs biosfären varje år har ökat nio gånger på hundra år och den främsta källan till det är konstgödsel⁷.

- Risken för näringsläckage som bidrar till övergödning minskar, eftersom överskottet av växtnäring generellt är lägre vid ekologisk odling.

Problematiken med övergödning har studerats i flera studier. Beroende på hur det ekologiska jordbruket bedrivs, det vill säga om det är EU-ekologiskt eller KRAV-certifierat, verkar ha inverkan på näringsläckaget, och hur det skiljer sig från det konventionella jordbruket ur denna aspekt.

En studie som initierats av Centrum för Uthålligt Lantbruk vid Sveriges lantbruksuniversitet, där man bearbetat data från 300 ekologiska och över 3 000 konventionella gårdar kom fram till:

-Ekologiska gårdar har genomgående ett lägre kväveöverskott per hektar än

⁵ [Sánchez-Bayo \(2019\). *Worldwide decline of the entomofauna: A review of its drivers*.](#)

⁶ Stocker (2013). *Climate Change 2013: The Physical Science Basis Contribution of Working Group I to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*. Cambridge, United Kingdom and New York, NY, USA: Cambridge University Press.

⁷ [Steffen et al. \(2015\). *Planetary boundaries: Guiding human development on a changing planet*.](#)

konventionella.

-Det är väsentligt mindre risk att de bidrar till övergödande utsläpp.

Främsta anledningen till de mindre överskotten i ekologisk produktion finns på systemnivå. Kravet på hög självförsörjningsgrad av foder och gödsel leder till lägre djurtäthet vilket både strukturellt och på gårdsnivå minskar kvävemängderna och därmed läckagerisken. Studien visar också att många ekologiska växtodlingsgårdar lyckats integrera djurhållning genom inköp av gödsel eller samarbeten där fodergrödor byts mot gödsel⁸.

- I kraven för ekologiskt jordbruk ingår också djurskydds krav som bland annat värnar djurens möjligheter att få utrymme för sitt naturliga beteende och som minskar användningen av antibiotika.

KRAV har sammanställt skillnaderna mellan KRAV, EU-ekologiskt och konventionellt jordbruk, utifrån djurskydd och andra aspekter av livsmedelsproduktionen⁹.

Det är mer sällan som länsstyrelsens kontrollanter upptäcker brister i djurvården på KRAV-certifierade mjölkgårdar jämfört med på o-ekologiska mjölkgårdar. Det konstateras i en doktorsavhandling från Sveriges lantbruksuniversitet¹⁰.

-Uppföljning visar att de inköpta ekologiska livsmedlen i större utsträckning är svenska/närodtrade än vid inköp av konventionellt producerade livsmedel.

Karin Pleijel (MP) och Elisabeth Undén (MP) hänvisar här till en artikel i tidskriften Ekologiska lantbrukarna där man beställt en uppföljning på nationell nivå av livsmedelsinköp till offentlig verksamhet¹¹.

Anna Ledin

Henriette Söderberg

Direktör

Avdelningschef

⁸ Wivstad (2009). *Ekologisk produktion – möjligheter att minska övergödning*. Sveriges lantbruksuniversitet, SLU

⁹ https://cdn.shopify.com/s/files/1/0228/7297/files/guide_krav_2019_WEBB.pdf?9

¹⁰ Lundmark (2016). *Mind the Gaps! From Intentions to Practice in Animal Welfare Legislation and Private Standards*. Skara: Sveriges lantbruksuniversitet.

¹¹ Einarsson (2017). Myter frodas i debatten om ekomål. *Ekologiska lantbrukarna*, <https://www.ekolantbruk.se/pdf/148609.pdf>

Beslut (ex tillstyrker/avstyrker)

Avstyrker en del och Tillstyrker en del

Eventuellt kommentarer/yrkanden, yttranden (1-5 rader)

Yrkande från MP och V med instämmande av Fi bifogas i denna mall = bilaga 1 till protokollsutdrag

Bilaga 1

Yrkande MP och V med instämmande av Fi

Utbildningsnämnden 2020-04-21

Ärende 11

Yrkande gällande Yttrande avseende Motion av Karin Pleijel (MP) och Elisabeth Undén (MP) om mål för inköp av ekologiska livsmedel

Förvaltningen skriver att: ”För att Staden ska nå målet 60% ekologiskt för stadens inköp av livsmedel under 2020 krävs säker tillgång till ekologiskt kött i upphandlingen och en ekonomisk satsning som förvaltningen bedömer vara mycket svår att klara av under 2020 i skenet av arbetet med en ekonomi i balans, särskilt under rådande osäkra ekonomiska läge i Sverige och omvärlden på grund av Corona pandemin.”

Vi menar att det finns fler sätt öka andelen ekologiska produkter än att köpa ekologiskt kött, främst genom att minska mängden animaliskt protein och istället öka andelen vegetabilier i måltiderna. Erfarenheter från Göteborgs Stads verksamhet Lärande Hållbara Måltider visar att en hög andel ekologiska livsmedel kan uppnås genom att arbeta med konceptet miljömåltider. Konceptet miljömåltider, som använts av stadens offentliga kök under ett antal år, innebär mat som är säsonganpassad, baserad på miljömärkta råvaror, består av en stor andel vegetabilier och baljväxter, innehåller fisk som inte är utrotningshotad, tar hänsyn till etiska aspekter och minimerar matsvinnet. När så småningom Coronakrisen är över kommer sannolikt kraven på en högre självförsörjningsgrad av livsmedel i landet att öka. Det är angeläget att den kommande ökningen av livsmedelsproduktionen sker inom hållbara ramar. Att fortsätta efterfråga ekologiskt hållbara produkter från stadens sida påverkar den totala efterfrågan och ger därmed möjlighet för fler gårdar att ställa om till en långsiktigt ekologiskt hållbar produktion.

Utbildningsnämnden föreslås besluta

att tillstyrka motionen i sin helhet

Yttrande avseende Motion av Karin Pleijel (MP) och Elisabeth Undén (MP) om mål för inköp av ekologiska livsmedel H 2020-17 (SLK remiss dnr 0403/20)

§ 77, 0286/20

Beslut

1. Utbildningsnämnden avstyrker förslaget att införa mål om minst 60% ekologiskt för stadens inköp av livsmedel under 2020.
2. Utbildningsnämnden tillstyrker förslaget om ett mer långsiktigt mål om att andelen ekologiska livsmedel inom Göteborg stad.

Handling/ar

Tjänsteutlåtande 2020-35
Förvaltningens samverkansgrupp 2020-04-14

Yrkanden

Ulf Carlsson (MP) yrkar, för (MP), (V) och med instämmande av (FI), att utbildningsnämnden tillstyrker motionen i sin helhet. Det fullständiga yrkandet biläggs protokollet som *bilaga 1*.

Ordförande Pär Gustafsson (L) yrkar bifall till tjänsteutlåtandet.
Alfred Johansson (S) yrkar bifall till tjänsteutlåtandet.

Propositionsordning

Ordförande Pär Gustafsson (L) ställer yrkandena mot varandra och finner att utbildningsnämnden fattar beslut enligt tjänsteutlåtandet.

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret

Dag för justering

2020-04-29

Vid protokollet

Sekreterare

Britta Ryding

Ordförande
Pär Gustafsson

Justerande
Anna-Klara Behlin

Utbildningsförvaltningen

Tjänsteutlåtande nr: 2020-35
Utfärdat 2020-03-19
Diarienummer 0286/20

Handläggare
Victoria Claesson
Telefon: 031-367 00 37
E-post: victoria.claesson@educ.goteborg.se

Yttrande avseende Motion av Karin Pleijel (MP) och Elisabeth Undén (MP) om mål för inköp av ekologiska livsmedel (SLK remiss dnr 0403/20, H 2020-17)

Förslag till beslut

I Utbildningsnämnden

3. Utbildningsnämnden avstyrker förslaget att införa mål om minst 60% ekologiskt för stadens inköp av livsmedel under 2020.
4. Utbildningsnämnden tillstyrker förslaget om ett mer långsiktigt mål om att andelen ekologiska livsmedel inom Göteborg stad.

Sammanfattning

Stadsledningskontoret har överlämnat remiss angående motion om mål för inköp av ekologiska livsmedel av Karin Pleijel (MP) och Elisabeth Undén (MP), handling 2020 nr 17, till utbildningsnämnden. Yttrandet ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast 2020-04-30.

I motionen framhålls att och att genom att välja mat som producerats på ett hållbart sätt kan staden bidra både till ökad biologisk mångfald och till att minska klimatpåverkan från maten.

Motionen föreslår Kommunfullmäktige att besluta:

1. Göteborg Stad inför mål om minst 60% ekologiskt för stadens inköp av livsmedel under 2020.
2. Göteborg Stad inför ett mer långsiktigt mål om att andelen ekologiska livsmedel inom Göteborg stad ska öka.

Utbildningsförvaltningen är positiva till intentionerna till förslagen och har under en lång tid arbetat med att öka andelen certifierade ekologiska produkter. Men för att nå målet 60% ekologiskt för stadens inköp av livsmedel under 2020 krävs säker tillgång till ekologiskt kött i upphandlingen och en ekonomisk satsning som förvaltningen bedömer vara orealistisk att genomföra under 2020 i skenet av arbetet med en ekonomi i balans samt stå i konflikt med satsningar som krävs för att nå Utbildningsnämndens verksamhetsspecifika mål.

Utbildningsförvaltningen föreslår att Utbildningsnämnden avstyrker förslaget att införa mål om minst 60% ekologiskt för stadens inköp av livsmedel under 2020.

Utbildningsförvaltningen förslår att tillstyrka förslaget att Göteborg Stad inför ett mer långsiktigt mål om att andelen ekologiska livsmedel ska öka, utifrån att det finns ett nationellt långsiktigt mål för andelen certifierade ekologiska produkter.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förslaget att införa mål om minst 60% ekologiskt för stadens inköp av livsmedel under 2020 bedöms medföra högre kostnader. I dagsläget är det väsentligt dyrare att handla certifierat ekologiskt kött. Alternativet att öka andelen helt vegetariska måltider är inte i lika hög utsträckning dyrare. Dock bedömer förvaltningen att det alternativet kan ha negativ påverkan ur en social dimension (se mer under *Bedömning ur en social dimension*).

Bedömning ur ekologisk dimension

Förslaget att införa öka andelen ekologiska produkter för stadens inköp av livsmedel bedöms kunna ha en positiv miljöpåverkan.

Bedömning ur social dimension

Skolmåltiden skall ge förutsättningar för lärande och bidra till god hälsa. Den är en viktig del i skolans kompensatoriska uppdrag då den för en del elever utgör en stor del av dygnets totala näringsintag.

Alternativet att öka andelen helt vegetariska måltider riskerar att få en negativ påverkan på hälsa och jämställdhet då mätningar visar att elever i väsentlig grad väljer bort att äta de dagar då det serveras helt vegetariska måltider.

Samverkan

Information i förvaltningens samverkansgrupp den 14 april 2020.

Bilagor

1. Motion om mål för inköp av ekologiska livsmedel

Ärendet

Utbildningsnämnden har att ta ställning till en motion om mål för inköp av ekologiska livsmedel av Karin Pleijel (MP) och Elisabeth Undén (MP).

Yttrandet ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast 2020-04-30.

Beskrivning av ärendet

Stadsledningskontoret har överlämnat remiss angående motion om mål för inköp av ekologiska livsmedel av Karin Pleijel (MP) och Elisabeth Undén (MP), handling 2020 nr 17, till utbildningsnämnden. Yttrandet ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast 2020-04-30.

Bakgrunden till motionen är att Göteborg stad serverar varje år ca 19 miljoner måltider. Motionärerna menar att och att genom att välja mat som producerats på ett hållbart sätt kan staden både bidra till ökad biologisk mångfald och till att minska klimatpåverkan från maten. Motionärerna framhåller följande fördelar med ekologiska livsmedel.

- Inom ekologiskt jordbruk används inte bekämpningsmedel. Tillsammans med varierade växtföljder och att djuren betar mer, gynnas artrikedomen i jordbrukslandskapet.
- Vid ekologiskt jordbruk används inte kemiskt framställt konstgödsel. Eftersom konstgödselproduktion är en energikrävande process som i dag huvudsakligen använder fossil energi, minskar klimatpåverkan.
- Risken för näringsläckage som bidrar till övergödning minskar, eftersom överskottet av växtnäring generellt är lägre vid ekologisk odling.
- I kraven för ekologiskt jordbruk ingår också djurskyddskrav som bland annat värnar djurens möjligheter att få utrymme för sitt naturliga beteende och som minskar användningen av antibiotika.

Motionärerna framhåller också att Göteborg stad under flera år har haft mål om att öka andelen ekologisk mat och att uppföljning visar att de inköpta ekologiska livsmedlen i större utsträckning är svenska/närodlat än vid inköp av konventionellt producerade livsmedel.

Motionen föreslår Kommunfullmäktige att besluta:

1. Göteborg Stad inför mål om minst 60% ekologiskt för stadens inköp av livsmedel under 2020.
2. Göteborg Stad inför ett mer långsiktigt mål om att andelen ekologiska livsmedel inom Göteborg stad ska öka.

Förvaltningens bedömning

Utbildningsförvaltningen har förståelse för vikten av arbetet för biologisk mångfald och målet att minska klimatpåverkan från maten. Förvaltningen har i enlighet med stadens mål under en lång tid arbetat med att öka andelen certifierade ekologiska produkter i verksamheterna.

Göteborgs stad har under 2015 till 2019 ökat andelen ekologisk mat på ramavtalen från 45 % till 48%. Enligt uppgifter från Göteborgs stads inköp och upphandling fasas konventionell mat succesivt ut till förmån för ekologisk mat i de upphandlade sortimentet. Göteborgs stads inköp och upphandling beskriver vidare att även om utbudet har ökat över tid så är utbudet begränsat och volymtillgången ojämn på marknaden, både i Sverige och EU. Generellt är ekologisk mat dyrare än konventionell mat.

För att Staden ska nå målet 60% ekologiskt för stadens inköp av livsmedel under 2020 krävs säker tillgång till ekologiskt kött i upphandlingen och en ekonomisk satsning som

förvaltningen bedömer vara mycket svår att klara av under 2020 i skenet av arbetet med en ekonomi i balans, särskilt under rådande osäkra ekonomiska läge i Sverige och omvärlden på grund av Corona pandemin.

Utbildningsförvaltningen har genom att alltid erbjuda ett vegetariskt alternativ samt ha en högre andel måltider med enbart vegetariska rätter ökat andelen ekologiska produkter. För närvarande är 29% ekologiskt för förvaltningens inköp av livsmedel. Att under 2020 snabbt öka andelen ekologiska livsmedel i utbildningsförvaltningens verksamheter skulle kräva ekonomiska satsningar som riskerar att stå i konflikt med satsningar som krävs för att nå Utbildningsnämndens verksamhetspecifika mål

- I Göteborg ges alla elever likvärdiga förutsättningar att skapa sin framtid genom utbildningsvägar till fortsatta högre studier eller jobb

Utbildningsförvaltningen föreslår att utifrån ovanstående att Utbildningsnämnden avstyrker förslaget att införa mål om minst 60% ekologiskt för stadens inköp av livsmedel under 2020.

Enligt regeringens livsmedelsstrategi beslutad 2017 gör regeringen bland annat bedömningen att produktionen, offentliga konsumtionen och exporten av ekologiska livsmedel bör öka. Jordbruksverket har i uppdrag att utarbeta en åtgärdsplan och etappmål som syftar till att nå de inriktningsmål som regeringen satt upp för ekologisk produktion och konsumtion. Målen innebär att 30% av den svenska jordbruksmarken ska utgöras av certifierad ekologisk jordbruksmark år 2030 och 60% av den offentliga livsmedelskonsumtionen ska utgöras av certifierade ekologiska produkter år 2030.

Utbildningsförvaltningen föreslår att tillstyrka förslaget att Göteborg Stad inför ett mer långsiktigt mål om att andelen ekologiska livsmedel ska öka, utifrån att det finns ett nationellt långsiktigt mål för andelen certifierade ekologiska produkter.

Tomas Berndtsson
Förvaltningsdirektör

Maija Söderström
Avdelningschef

§ 98 N139-0102/20

Svar på remiss - Motion angående av Karin Pleijel (MP) och Elisabeth Undén (MP) om mål av inköp av ekologiska livsmedel

Ärendet

Stadsdelsnämnden svarar på en motion om mål för inköp av ekologiska livsmedel. I budget 2020 finns inte ekonomiskt utrymme att uppnå mål av minst 60% andel ekologiska livsmedel. Därför avstyrker stadsdelsnämnden den delen av motionen. Att arbeta långsiktigt med en tydlig målbild svarar upp mot Göteborgs stads Miljöpolicy där de tre dimensionerna samverkar och den delen av motionen tillstyrker stadsdelsnämnden.

Handling

Tjänsteutlåtande i rubricerat ärende daterat 2020-03-02

Yttrande (MP) angående remissvar till motion om mål för inköp av ekologiska livsmedel, bilaga 6.

Yttrande (SD) angående svar på motion om mål för inköp av ekologiska livsmedel, bilaga 7.

Beslut

1. Stadsdelsnämnden Lundby avstyrker att Göteborgs Stad inför mål om minst 60% ekologiskt för stadens inköp av livsmedel under 2020.
2. Stadsdelsnämnden Lundby tillstyrker att Göteborgs Stad inför ett mer långsiktigt mål om att andelen ekologiska livsmedel ska öka inom Göteborgs Stad.
3. Stadsdelsnämnden Lundby översänder tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen som eget yttrande i ärendet.
4. Stadsdelsnämnden antecknar yttrande (MP) och (SD) till protokollet.

Expedieras

Ärendet expedieras till stadsledningskontoret.

Dag för justering

2020-04-27

Vid protokollet

Sekreterare

Maria Berntsson

Ordförande

Åke Björk

Justerande

Johan Svensson

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-03-02

Diarienummer N139-0102/20

Handläggare

Stefan Peterson

Telefon: 031-365 00 00

E-post: stefan.peterson@lundby.goteborg.se

Svar på remiss - Motion (MP) om mål för inköp av ekologiska livsmedel

Förslag till beslut

I Lundby stadsdelsnämnd:

1. Stadsdelsnämnden Lundby avstyrker att Göteborgs Stad inför mål om minst 60% ekologiskt för stadens inköp av livsmedel under 2020.
2. Stadsdelsnämnden Lundby tillstyrker att Göteborgs Stad inför ett mer långsiktigt mål om att andelen ekologiska livsmedel ska öka inom Göteborgs Stad.
3. Stadsdelsnämnden Lundby översänder tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen som eget yttrande i ärendet.

Sammanfattning

Stadsdelsnämnden svarar på en motion om mål för inköp av ekologiska livsmedel. I budget 2020 finns inte ekonomiskt utrymme att uppnå mål av minst 60% andel ekologiska livsmedel. Därför avstyrker stadsdelsnämnden den delen av motionen. Att arbeta långsiktigt med en tydlig målbild svarar upp mot Göteborgs stads Miljöpolicy där de tre dimensionerna samverkar och den delen av motionen tillstyrker stadsdelsnämnden.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Att andelen ekologiska inköp av livsmedel ska öka är inte hållbart ekonomiskt under 2020 eftersom ekologiska inköp är dyrare än konventionellt odlade livsmedel och den ekonomiska ramen som måltidsverksamheten har att förhålla sig till inte möjliggör detta.

Att Göteborgs Stad inför ett mer långsiktigt beslut om att öka andelen ekologiska livsmedel är ekonomiskt hållbart om det görs succesivt och balanserat i samverkan med stadens verksamheter och marknaden. Större volymer av ekologiska livsmedel i ramavtal bör innebära att priserna pressas.

Bedömning ur ekologisk dimension

Att arbeta långsiktigt med en tydlig målbild svarar upp mot Göteborgs stads Miljöpolicy där de tre dimensionerna samverkar. Att stadens verksamheter vilar på ett hållbart arbetssätt där de tre dimensionerna balanseras visar allmänheten och medborgarna på ett stort ansvarstagande.

Bedömning ur social dimension

I Miljöpolicyen för Göteborgs Stad står det att Göteborgs Stad ska vara en föregångare på miljöområdet och eftersträva ett kretsloppssamhälle genom att förebygga och åtgärda

miljöproblem. Ekologisk hållbarhet är nödvändigt för miljön och ger ett stort mervärde för människors livskvalitet, och barn i synnerhet. Staden måste arbeta långsiktigt med alla tre dimensionerna av hållbar utveckling - den ekologiska, den sociala och den ekonomiska - eftersom de är varandras förutsättningar.

Att staden har ett långsiktigt arbete med en tydlig målbild vad gäller andelen ekologiska livsmedel är en del i arbetet för ett hållbart samhälle. Det gör att alla är delaktiga som direkt eller indirekt är verksamma i dessa verksamheter i arbetet mot ett samhälle som gör mindre avtryck på miljön.

Samverkan

Samverkan har skett på förvaltningens samverkansgrupp 2020-04-16

Expedieras

Ärendet expedieras till kommunstyrelsen.

Bilagor

1. Motion av Karin Pleijel (MP) och Elisabeth Undén (MP) om mål för inköp av ekologiska livsmedel

Ärendet

Stadsdelsnämnden har fått motion om mål för inköp av ekologiska livsmedel att besvara genom yttrande senast 2020-04-30.

Beskrivning av ärendet

Motion av Karin Pleijel (MP) och Elisabeth Undén (MP) om mål för inköp av ekologiska livsmedel är skickad på remiss till stadsdelsnämnden. Stadsdelsnämnden svarar i detta ärende genom ett yttrande.

Generellt är ekologiska livsmedel dyrare än konventionellt odlade livsmedel. Andelen inköpt ekologisk mat för 2019 för Göteborgs stad var 48%. Möjligheterna att öka andelen ekologiska livsmedel till 60% inom ram är inte möjligt. Att beställande verksamheter som grundskoleförvaltningen, förskoleförvaltningen och äldreboenden skulle kunna tillföra ökade medel till måltidsverksamheten innevarande år är inte realistiskt.

Successivt fasas konventionellt odlade livsmedel ut till förmån för ekologisk mat i det upphandlade sortimentet. Även om utbudet av ekologiska livsmedel har ökat över tid så är det begränsat och volymtillgången ojämn på marknaden, både i Sverige och EU. Framgångsfaktorer för att driva utvecklingen framåt och öka andelen ekologisk mat är att fortsätta arbeta tillsammans i stadens verksamheter för att ramavtalen ska möjliggöra högre andel ekologiska livsmedel. Att stadens förvaltningar för en nära dialog med marknaden om våra behov om utbud och volym. I det långsiktiga arbetet bör Göteborgs stad införa ett långsiktigt mål där andelen av ekologiska livsmedel inom Göteborgs stad öka.

Att arbeta långsiktigt med en tydlig målbild svarar upp mot Göteborgs stads Miljöpolicy där de tre dimensionerna samverkar.

Förvaltningens bedömning

Att öka andelen ekologiska inköp av livsmedel enligt förslag i motionen innevarande år kräver ekonomiska prioriteringar som förvaltningen inte bedömer möjliga.

Stadsdelsförvaltning Lundby

Kristina Lindfors

Stefan Peterson

Stadsdelsdirektör

Områdeschef

Svar på remiss angående motion om mål för inköp av ekologiska livsmedel

§ 108, N133-0059/20

Stadsdelsförvaltningen har mottagit en begäran om yttrande angående Karin Pleijels (MP) och Elisabeth Undéns (MP) motion till kommunfullmäktige om mål för ökad andel inköp av ekologiska livsmedel.

Beslut

Stadsdelsnämnden Örgryte-Härlanda

1. Översänder stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande över remissen Motion av Karin Pleijel (MP) och Elisabeth Undén (MP) om mål för inköp av ekologiska livsmedel till kommunfullmäktige.
2. Avstyrker motionens förslag att införa mål under 2020 om minst 60% ekologiskt för stadens inköp av livsmedel, utifrån de synpunkter som framgår under förvaltningens övervägande.
3. Tillstyrker motionens förslag att införa ett mer långsiktigt mål om att andelen ekologiska livsmedel inom Göteborg stad ska öka.
4. Förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Handlingar

Förvaltningens tjänsteutlåtande, 2020-03-20

Bilaga Motion av Karin Pleijel (MP) och Elisabeth Undén (MP) om mål för inköp av ekologiska livsmedel, Handling 2020 nr 17. (Diarienummer: 0403/20)

Yttrande från Sverigedemokraterna, 2020-04-22

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret, diarienummer:0403/20

Dag för justering

2020-04-22

Vid protokollet

Sekreterare

Anna Kihlén

Ordförande

Hanna Linnea Wettermark Sköld (L)

Justerande

Ulf Carlsson (MP)

Yttrande

2020-04-20

Ärende nr 12

Yttrande angående – svar på motion om mål för ekologiska livsmedel

Yttrandet

Den mat som kommunen köper in, tillagar och serveras skall främja en hållbar utveckling, god livsmiljö och en positiv hållbar påverkan på klimat och miljön.

En grundläggande del för att uppnå det är att så långt det är möjligt köpa in härodlat, närproducerat och närfångade råvaror. Det är exempelvis ur miljöhänsyn väldigt tveksamt att köpa in råvaror från Sydamerika, Spanien eller Irland och transportera det hit om det går att köpa motsvarande råvaror producerat lokalt. Måltiden skall vara trivsamt och integrerande. En betydande del för att uppnå detta, exempelvis på äldreboenden är att som huvudinriktning servera traditionell svensk och skandinavisk kost. Därtill är det en viktig och naturlig del i en integrationsprocess av invandrade barn och vuxna, att de får ta del av och bli välbekanta med svensk matkultur.

Enligt statliga jordbruksverket är svensk icke ekologisk traditionellt odlad mat betydligt mer näringsrik än utländsk ekologisk mat. En relativt nyligen genomförd undersökning utförd av riksdagens utredningstjänst (RUT) har därtill slagit fast att lokalt härodlat mat är betydligt billigare i inköp än motsvarande ekologisk mat och det utan att det försämrar varken näringsinnehåll eller kvalitet.

Ett krav på ekologisk mat bör så långt det är möjligt ersättas med motsvarande krav på traditionellt producerade svenska råvaror. Kan dessa även produceras på ekologiskt vis, till en relativt liten prisskillnad, så är det givetvis att föredra, men närodlat är av större vikt än kravet på att maten ska vara ekologisk.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-03-20

Diarienummer N133-0059/20

Handläggare

Lovisa Gårlin, Tomas Dunér

Telefon: 031-365 60 10

E-post: lovisa.garlin@orgryteharlanda.goteborg.se

Yttrande över motion angående mål för inköp av ekologiska livsmedel

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden Örgryte-Härlanda översänder stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande över remissen Motion av Karin Pleijel (MP) och Elisabeth Undén (MP) om mål för inköp av ekologiska livsmedel till kommunfullmäktige.
2. Stadsdelsnämnden avstyrker motionens förslag att införa mål under 2020 om minst 60% ekologiskt för stadens inköp av livsmedel, utifrån de synpunkter som framgår under förvaltningens övervägande.
3. Stadsdelsnämnden tillstyrker motionens förslag att införa ett mer långsiktigt mål om att andelen ekologiska livsmedel inom Göteborg stad ska öka.
4. Förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning

Stadsdelsförvaltningen har mottagit en begäran om yttrande angående Karin Pleijels (MP) och Elisabeth Undéns (MP) motion till kommunfullmäktige om mål för ökad andel inköp av ekologiska livsmedel.

Stadsdelsförvaltningen anser att målet om ökad andel ekologiska livsmedel under 2020 inte är rimligt att uppnå. Detta då förutsättningar för att lyckas med förslaget även kräver förändringar som står utanför förvaltningens möjlighet att påverka. Därmed föreslår förvaltningen att avslå *förslag ett* i motionen angående mål om 60% andel ekologiska livsmedel inom 2020. Bortsett frågan om rådighet ställer sig förvaltningen annars positiv till innebörden av båda föreslagen som motionen tar upp och *förslag två*, om ett mer långsiktigt mål för ökad andel ekologiska livsmedel, tillstyrks.

Bedömning ur ekonomisk dimension

I dagsläget skulle ett mål om en högre andel inköp av ekologiska livsmedel innebära ökade kostnader generellt, åtminstone under rådande förutsättningar där exempelvis ekologiska produkter är dyrare att beställa från leverantören än motsvarande konventionellt odlade produkter. Däremot behöver en omställning på längre sikt inte nödvändigtvis vara en kostnadsfråga, utifrån att upphandlingen förändras samt att det finns stöd att tillgå i arbetet med miljöanpassad måltidsplanering.

För stadsdelsförvaltningen del är budgetförutsättningarna för måltidsverksamheten beroende av de tjänsteställningar som görs av bland annat förskole- och grundskoleförvaltningen. Det innebär att budgetberedningen för 2020 redan är lagd och att förvaltningen inte kan förändra denna på eget initiativ.

Bedömning ur ekologisk dimension

Bedömningen är att en större andel ekologiska livsmedel i staden skulle innebära positiv miljöpåverkan och motionens föreslagna målsättningar förväntas ha positiv inverkan på både generationsmålet samt på lokala och nationella miljömål.

Viss forskning har ifrågasatt ekologiskt jordbruk och ansett det vara sämre ur klimatsynpunkt. Detta då bedömningen av jordbrukets miljökonsekvenser ofta beräknats med så kallad livscykelanalys (LCA). Studier som använder denna metod visar att konventionellt jordbruk kan ha högre avkastning och därför behöver mindre markyta för att producera en viss mängd mat, jämfört med ekologiskt jordbruk. Resultatet innebär då att koldioxidutsläppen är lägre. Dock är det många fler aspekter än den totala avkastningen som måste tas i beaktande och livscykelanalys har därmed kritiserats som ett för trubbigt mått på jordbrukets och livsmedels miljöpåverkan. Exempel på andra aspekter är förlust av biologisk mångfald som är avgörande för funktionen och stabiliteten i våra ekosystem. Den biologiska mångfalden minskar kraftigt världen över och är ett allvarligt och växande problem. Ekologisk odling gynnar i sin tur biologisk mångfald. Användningen av kemiska bekämpningsmedel har också många negativa effekter, såsom att giftrester från bekämpningsmedlen skada ekosystemen och människors hälsa men bidrar också till förluster av biologisk mångfald. Ännu en aspekt är att intensivjordbrukets metoder kan orsaka jorderosion och minskad markbördighet.

Bedömning ur social dimension

Inom ekologiskt jordbruk används inga kemiska bekämpningsmedel. Utifrån att giftrester från kemiska bekämpningsmedel i mark, vattendrag och mat kan vara skadliga för människors hälsa finns det därmed hälsofördelar med ökad användning av ekologiska livsmedel. Vidare kan skadliga kemikalier potentiellt påverka barn i högre utsträckning. Det beror bland annat på att deras kroppar är under utveckling och att barn äter mer i förhållande till sin egen kroppsvikt.

Människor påverkar varandra i sina matval och det finns därmed en social spridning av våra matvanor. Utifrån att Göteborgs Stad serverar mat till många av stadens invånare, såsom elever och barn inom skol- och förskoleverksamheterna, finns möjligheter att påverka befolkningens matvanor mot en mer hållbar riktning.

Samverkan

Information sker i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) 2020-04-08.

Bilagor

1. Motion av Karin Pleijel (MP) och Elisabeth Undén (MP) om mål för inköp av ekologiska livsmedel, Handling 2020 nr 17. (Diarienummer: 0403/20).

Ärendet

I motion till kommunfullmäktige föreslår Karin Pleijel (MP) och Elisabeth Undén (MP) att mål för inköp av ekologiska livsmedel ska antas inom Göteborg Stad, enligt bilaga 1. Remissen ska vara besvarad senast 2020-04-30.

Beskrivning av ärendet

Stadsdelsförvaltningen har mottagit en begäran om yttrande angående Karin Pleijels (MP) och Elisabeth Undéns (MP) motion till kommunfullmäktige om mål för ökad andel inköp av ekologiska livsmedel.

Motionens förslag till beslut i kommunfullmäktige:

1. Göteborg Stad inför mål om minst 60% ekologiskt för stadens inköp av livsmedel under 2020.
2. Göteborg Stad inför ett mer långsiktigt mål om att andelen ekologiska livsmedel inom Göteborg stad ska öka.

Motionen refererar till en rapport från FN:s expertpanel för biologisk mångfald som visar att av jordens åtta miljoner arter hotas uppemot en miljon av utrotning. Vidare påpekas att många av våra basala behov såsom livsmedelsproduktion, matsäkerhet och hälsa är beroende av biologisk mångfald. Motionen menar att läget därmed är allvarligt på många sätt, inte minst hotet mot vår livsmedelsförsörjning.

Vidare framhålls i motionen att Göteborg stad serverar cirka 19 miljoner måltider varje år och konstaterar att staden både kan bidra till ökad biologisk mångfald och minskad klimatpåverkan från maten genom att välja mat som producerats på ett hållbart sätt.

Motionen tar upp olika fördelar med ekologiska livsmedel såsom att det inom ekologiskt jordbruk inte används bekämpningsmedel eller kemiskt framställt konstgödsel. Vidare att ekologiskt jordbruk bland annat innebär minskad övergödning och minskad antibiotikaanvändning.

Slutligen påpekas i motionen att Göteborg stad under flera år har haft mål om att öka andelen ekologisk mat, samt att uppföljning visar att de inköpta ekologiska livsmedlen i större utsträckning är svenska eller närodlade än vid inköp av konventionellt producerade livsmedel.

Förvaltningens bedömning

Stadsdelsförvaltningen anser att målet om ökad andel ekologiska livsmedel under 2020 inte är rimligt att uppnå. Detta då förutsättningar för att lyckas med förslaget även kräver förändringar som står utanför förvaltningens möjlighet att påverka. Därmed föreslår förvaltningen att avslå *förslag ett* i motionen angående mål om 60% andel ekologiska livsmedel inom 2020. Bortsett frågan om rådighet ställer sig förvaltningen annars positiv till innebörden av båda föreslagen som motionen tar upp och *förslag två*, om ett mer långsiktigt mål för ökad andel ekologiska livsmedel, tillstyrks.

Stadsdelsförvaltningens bedömning är att det generellt är positivt med en ökad andel ekologiska livsmedel inom både förvaltningen och för hela staden. Därmed är en tydlig målsättning för att nå detta önskvärt. Stadsdelsförvaltningen instämmer med motionsförfattarna kring fördelarna med en ökad andel ekologiska livsmedel samt att staden kan bidra till en positiv miljöpåverkan genom att välja mat som producerats på ett

hållbart sätt. Utifrån den stora volymen av antalet måltider som serveras har staden både en betydande påverkansmöjlighet samt ett stort ansvar i frågan.

Inom stadsdelsförvaltningens verksamhet ingår alla stadsdelens kommunala förskolekök, skolkök, äldreboendekök samt seniorrestauranger. Förvaltningen har upprättade serviceöverenskommelser med Grund- och Förskoleförvaltningen.

Förvaltningens ställningstagande till motionens förslag

Måltidsverksamheten arbetar inte med en egen budget utan har ”köp-säljverksamhet” som innebär att grundskolan, förskolan och äldreomsorgen köper in deras tjänst. Detta innebär att budgetförutsättningarna för 2020 redan är lagda. Vidare är det även tjänstebeställningarna som styr förvaltningen i vilken typ av mat som ska levereras. Förvaltningen kan därmed inte själva sätta upp normer om exempelvis ekologiska livsmedel. Vidare är en omställning med ändrad meny en fråga om tid, exempelvis täcker nuvarande meny resten av terminen. Ett annat hinder är att förvaltningen är låsta till upphandlade leverantörer, vilket minskar förhandlingsutrymmet. Utifrån dessa förutsättningar ser stadsdelsförvaltningen att det *inte* är möjligt att nå målet om minst 60% ekologiskt för stadens inköp av livsmedel under 2020.

Däremot ser förvaltningen positivt på den andra målsättningen i förslaget om att införa ett mer långsiktigt mål om ökad andelen ekologiska livsmedel inom Göteborg Stad. Det är en bra och viktig målsättning som bland annat stämmer överens med Göteborgs stads miljömål. Dock är det viktigt att ansvaret kommer in från början i de nya organisationerna för 2021, samt till andra parter i frågan, för att måluppfyllnad ska vara möjlig.

Stadsdelsförvaltningen anser vidare att utifrån hur inköp av ekologiska livsmedel idag mäts, finns förbättringsmöjligheter för att målet ska ge bättre utfall. Idag är måttet relativt trubbigt då andelen beräknas på den totala kostnaden. Därmed innebär det att ju dyrare en viss produkt är, desto högre blir andelen vid ett byte till ekologisk produkt. Som konsekvens kan detta betyda att verksamheter väljer att köpa in större mängder ekologiskt kött, istället för att ställa om till mer icke-animaliska produkter som har mindre negativ miljöpåverkan.

Erfarenheter från förvaltningens måltidsverksamhet

Inköp av ekologiska livsmedel inom stadsdelens måltidsverksamhet ligger under de första månaderna för 2020 på cirka 45–47 procent. Detta är en minskning från föregående år då inköpen för samma period låg på cirka 50 procent. Då stadens inriktning ändrats för andelen ekologiskt kött, köps nu icke-ekologisk kyckling in från Sverige. I övrigt är allt kött som serveras fortsatt ekologiskt. Utifrån att kyckling genererar i lägre koldioxidutsläpp har mer kyckling köpts in jämfört med annat kött. I dagsläget begränsas förvaltningen av vilket sortiment som finns upphandlat. Det finns även erfarenheter av att ekologiska produkter i vissa fall kan ha sämre hållbarhet och oftare bli restnoterade hos leverantör. Vad gäller maten inom äldreomsorgen har måltidsverksamheten haft svårigheter med att få fram ekologiska produkter som fungerar till målgruppen. Exempelvis tog det lång tid innan ekologiska isterband fanns tillgängliga i beställningssortimentet. En stor utmaning inom verksamheten är att få de äldre att äta tillräckligt för att täcka näringsbehovet. Idag är bilden hos verksamheten att det krävs en ökad användning av vegetariska råvaror för att kunna öka ekologiska inköpen. Detta för att kompensera ökade kostnader och utifrån rådande förhållanden krävs en större portion för att få i sig det dagliga proteinet.

Avslutningsvis förespråkar stadsdelsförvaltningen en helhetssyn på livsmedels miljöpåverkan och anser därför att ekologiska livsmedel är att föredra när det är möjligt, utifrån exempelvis ekonomiska förutsättningar. Det är en komplex fråga, men den behöver nyanseras utifrån fler miljöeffekter än klimatpåverkan. Göteborgs stad har både ansvar och stor påverkansmöjlighet på de egna verksamheternas sammantagna miljöpåverkan och det är därför viktigt att tydliga målsättningar finns för att vägleda verksamheterna att agera rätt.

Beslutet skickas

Beslutet expedieras till Stadsledningskontorets förvaltningsbrevlåda
stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se Diarienummer:0403/20

Annika Ljungh
Tf. Stadsdelsdirektör